

Handläggare
Albin Ring
Telefon: 08-508 289 28

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2021-10-19, p. 10

Fullföljande av reservationsvis överklagande av Länsstyrelsens Stockholm beslut den 31 augusti 2021 i ärende bet. 281-4172-2020

Yttrande till Förvaltningsrätten i Stockholm, avdelning 34, i
mål nr 26919-21.

Förvaltningens förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att

1. Fullfölja överklagandet och yrka att förvaltningsrätten, med ändring av länsstyrelsens beslut, fastställer nämndens förbud mot att använda påståenden som hänvisar till att en produkt är framtagen av forskare.
2. Åberopa detta tjänsteutlåtande som grund för nämndens utveckling av talan i målet.
3. Uppdra åt förvaltningschefen att företräda nämnden i ärendet.
4. Justera ärendet omedelbart.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Daniel Persson
Avdelningschef

Bakgrund

Länsstyrelsen har i beslut den 31 augusti 2021 i ärende bet. 281-41-2020 upphävt ett av nämndens delegationsbeslut enligt livsmedelslagstiftningen ([bilaga 1](#)). I nämndens beslut förbjöds Bioconcept AB (*bolaget*) att i sin livsmedelsverksamhet använda medicinska påståenden samt påståenden som hänvisar till att en produkt är framtagen av forskare ([bilaga 2](#)). Såvitt avser förbudet mot att hänvisa till att en produkt är framtagen av forskare motiverade länsstyrelsen sitt beslut med att ett påstående som hänvisar till att en produkt är ”framtagen av forskare” inte kan anses falla in under förbudet i artikel 12 c) förordning (EG) nr 1924/2006, eftersom det inte hänvisar till enskilda läkare eller

sammanslutningar. Nämndens förbud bedömdes därför inte ha stöd i den åberopade bestämmelsen.

Den 14 september 2021 överklagade nämnden beslutet reservationsvis och anhöll om anstånd med att utveckla nämndens talan till den 22 oktober 2021 på grund av tidpunkten för nästkommande nämndssammanträde.

Förvaltningsrätten beviljade den 29 september 2021 nämnden anstånd med att utveckla talan enligt nämndens begäran.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har upprättats av förvaltningsjurist Albin Ring.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att nämnden fullföljer förvaltningens reservationsvisa överklagande enligt förvaltningens förslag till yrkanden och utveckling av nämndens talan nedan.

Nämndens yrkande

Nämnden yrkar att förvaltningsrätten ska ändra länsstyrelsens beslut såtillvida att nämndens förbud mot att använda påståenden som hänvisar till att en produkt är framtagen av forskare fastställs.

Nämnden yrkar däremot ingen ändring av länsstyrelsens beslut i den del som avser upphävandet av nämndens förbud mot att använda medicinska påståenden.

Utveckling av talan

Enligt artikel 12 c) förordning (EG) 1924/2006 är det förbjudet att för livsmedel använda påståenden som hänvisar till rekommendationer av enskilda läkare eller fackmän på hälsoområdet och andra sammanslutningar som inte avses i artikel 11.

Länsstyrelsen har upphävt nämndens beslut, såvitt avser förbudet mot att hänvisa till att en produkt är framtagen av forskare. I motiveringen anger länsstyrelsen att ett påstående som hänvisar till att en produkt är ”framtagen av forskare” inte kan anses falla in under den aktuella bestämmelsen eftersom påståendet inte hänvisar till enskilda läkare eller sammanslutningar.

Nämnden menar att länsstyrelsen både har gjort en för snäv tolkning av bestämmelsen och inte i tillräcklig grad beaktat hur påståendena är utformade i nu aktuellt fall och att detta har medfört att länsstyrelsen har kommit till en felaktig slutsats.

Den aktuella förordningen har ett uttalat syfte att säkerställa ett högt skydd för konsumenter, att underlätta konsumenternas val samt att skydda konsumenterna mot vilseledande påståenden (se förordningens skäl 1 och 16, jämför även artikel 1). Av den anledningen är det strikt reglerat vilka hälsopåståenden som får göras för livsmedel och dessutom förenat med ett antal villkor (se artikel 10). Vissa hälsopåståenden är dock enligt artikel 12 alltid förbjudna, däribland rekommendationer av enskilda läkare eller fackmän på hälsoområdet.

Mot bakgrund av förordningens höga skyddssyfte och att rekommendationer av personer vars ställning eller roll kan anses påverka konsumenterna att tro att en viss produkt har särskilda hälsofördelar är förbjudna, menar nämnden att förbudet i artikel 12 c) förordning (EG) 1924/2006 måste anses omfatta även forskare som, genom hur påståendet presenteras, antyds vara fackmän på hälsoområdet. Nämnden menar vidare att det inte heller behöver vara fråga om ett påstående som avges av en viss enskild individ, utan även en mer ospecifik hänvisning till ”forskare” eller ”läkare” i obestämd form täcks av bestämmelsen.

Nämndens tolkning har även stöd i Livsmedelsverkets vägledning till den aktuella bestämmelsen på myndighetens webbsida ”Kontrollwiki”.¹ Där framgår bland annat att förbudet också gäller bilder på personer, eller film med personer som i framställningen (till exempel via viss klädsel) ger intryck av att vara läkare, nutritionsutbildad personal eller annan personal inom vården som kan kopplas ihop med mat och hälsa. Ett av exemplen på otillåtna påståenden om rekommendationer av fackmän är dessutom följande:

”Produkten har utvecklats av/rekommenderas av ledande nutritionister/forskare”.

I nu aktuellt fall hänvisar bolaget dels på förpackningen till den aktuella produkten Flexovital och dels på webbsidan flexovital.se/ till att produkten är framtagen av forskare vid Akademiska sjukhuset i Uppsala samt bygger på forskning av en forskare som tilldelats Nobelpriset i medicin.

Därmed anser nämnden att de påståenden som bolaget gör på såväl produkten som den aktuella webbsidan utgör sådana

¹ <https://kontrollwiki.livsmedelsverket.se/artikel/469/narings-och-halsopastaenden>, under rubriken ”Vad får man INTE säga?”/”Rekommendationer av fackmän”; per den 27 september 2021.

rekommendationer av fackmän som omfattas av förbudet i artikel 12 c) förordning (EG) 1924/2006.

Länsstyrelsens beslut att upphäva nämndens beslut, såvitt avser förbudet mot att hänvisa till att en produkt är framtagen av forskare, var således fel. Mot denna bakgrund anser nämnden att förvaltningsrätten ska ändra länsstyrelsens beslut i enlighet med nämndens yrkande.

Bilagor

1. Länsstyrelsens Stockholm beslut den 31 augusti 2021 i ärende bet. 281-4172-2020
2. Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut den 12 december 2019, dnr 2018-18413.